

D
90/91

50

A MAGYAR KIR.
ORSZÁGOS MINTARAJZISKOLÁNAK
ÉS
RAJZTANÁRKÉPZŐNEK
ÉRTESITŐJE

AZ 1890/91. TANÉVRŐL.

AZ INTÉZET CZÉLJA, SZERVEZETE ÉS TANTERVÉNEK,
VALAMINT
A RAJZTANÁRVIZSGÁLATI SZABÁLYZAT KIVONATÁVAL

KÖZLI

KELETI GUSZTÁV

IGAZGATÓ.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

1891.

TARTALOM.

	Lapszám
Az intézet célja és feladatai	5
Tanterv :	
I. Alakrajz és festés	5
II. Ékítményes rajz és festés	6
III. Építészet	7
IV. Szobrászat	8
V. Geometriai tanszak	9
VI. Festészeti bonczalaktan	13
VII. Műtörténelem	13
VIII. Nevelés- és oktatástan	13
IX. Francia nyelvtan	15
X. Rézkarcz	15
Kivonat az intézet alapszabályaiból és külön határozataiból ..	16
Az intézet tan- és segéd személyzete	20
Az intézet taneszközei	22
Új szabályzat a rajzitanításra képesítő vizsgálatokról ..	24
Az intézet rendes növendékeinek egyéves önkéntesi kedvezménye ..	36
Az év történetéből	38
Növendékek névsora az 1890/91. tanévben	41
Statisztikai adatok	45
Tudnivalók a jövő tanévre	48

MAGYAR KIRÁLYI ORSZÁGOS MINTARAJZISKOLA ÉS RAJZTANÁRKÉPZŐ

Budapesten, VI., Andrássy-út 71. sz.

AZ INTÉZET CZÉLJA ÉS FELADATA.

A magyar királyi országos mintarajziskolának és rajztanárképzőnek feladata a jelenkor igényeinek és az ország szükségeinek megfelelő rajztanárok szakszerű kiképzése, valamint tehetséges ifjaknak, kik a képzőművészetek valamely ágára, különösen pedig a festészetre vagy szobrászatra szánják magukat, a hivatásukra szükséges ismeretek alapos megszerzésére alkalmat nyújtani.

Ezen céljainál fogva az intézet oktatást nyújt a képzőművészeteknek, alábbi tantervébe foglalt ágaiban, gyakorlati utmutatás és elméleti tanfolyamok segélyével.

TANTERV.

A M. KIR. ORSZ. MINTARAJZISKOLA ÉS RAJZTANÁRKÉPZŐ KERETÉBE
FOGLALVÁK A KÖVETKEZŐ TANTÁRGYAK ÉS GYAKORLATOK.

I. ALAK-RAJZ ÉS FESTÉS. (Figurális.)

I. OSZTÁLY.

Válogatott lapminták másolása. Domború főszminták rajzolása.
Hetenkint 10 órában.

II. OSZTÁLY.

Domború föszminták (fők) festése. Élő fejmintákról való rajzolás. Télen 10, nyáron 15 heti órában.

III. OSZTÁLY.

Antik szoborminták és egész alakú élő mintákról való rajzolás (akt). E tanulmányok kiegészítéseül szolgálnak a bonczalaktani előadások és a gyors vázolás gyakorlása.

• IV. OSZTÁLY.

Az élő fejminta festése. Elemi compositio-gyakorlatok stb. Télen heti 10, nyáron 15 órában. Ezen tanulmányokhoz csatlakozik:

V. OSZTÁLY.

A *gyakorló festészeti szakosztály*, melyben csupán művésznövendékek számára és külön tanár vezetése mellett az alakrajz és festészet nagyobb terjedelemben, hetenkint 30—35 óráig taníttatik.

II. ÉKÍTMÉNYES RAJZ ÉS FESTÉS. (Ornamentika.)

I. OSZTÁLY.

Mintaszerű sík és domború ékítmények rajzolása, különös tekintettel a formaérzék és a kézbeli ügyesség fejlesztésére.

A különböző rajzszerkezetek kezelésében, valamint a külön előadási módokban való gyakorlatok. Hetenkint 10 óra.

II. OSZTÁLY.

a) Elmélet. A diszítő elemek fejtegetése. Az ékítmény elmélete és összehasonlító alaktan.

b) Gyakorlat. Folytatása a rajzgyakorlatoknak domború mintákról, különös tekintettel a gyorsabban kezelhető, egyszerűbb előadási módokra. Vázolgas. Hetenkint 10 óra.

III. OSZTÁLY.

a) Elmélet. Előadásszerű tárgyalással: a stil. Elmélkedések a művészeti formák fejlődéséről a különböző nemzeteknél különböző korszakokban. Tektonika. Keramika. Szövés-fonás művészete.

b) Gyakorlat. Az intézet fősztvénny-, fénykép-, metszet- és könyvtárában őrzött művek ékítményes motívumainak tanulmányozása és vázolgas. Az országos iparmuzeumbeli eredeti műtárgyak felvétele. Egyszerűbb ékítményes részletekre és ilyenek összetételére terjedő compositio-gyakorlatok. Hetenkint 8 óra.

IV. OSZTÁLY.

a) Elmélet. Folytatólagos stiltani előadások.

b) Gyakorlat. Diszitményes feladatok kidolgozása. Önálló tervezgetés az iparművészet különböző ágai s a dekoratív építészet köréből, ú. m. szövetek, butorok, sgraffító, keramikai művek, fémöntvények és egyéb műtárgyak. Hetenkint 10 óra.

III. ÉPÍTÉSNET.

Az építészeti rajz- és stiltanulmányok, heti 8 órában, csak a III. osztályban kezdődnek. Szükséges előzményöket képezi a megelőző két osztályban szerzendő geometriai ismeret és rajzbeli gyakorlottság.

III. OSZTÁLY.

Műszaki rajzgyakorlatok, előkészítésül a műépítészeti alaktanra. Árnyékszerkesztés, intenzitási gyakorlatok.

a) *Elmélet.* A műépítészeti stílek fejlődésének ismertetése; azok elemzése és összehasonlítása.

b) *Gyakorlat.* Részletes tanulmányok rajzolása, különösen az ókori remek építészet köréből válogatott minták nyomán.

IV. OSZTÁLY.

a) *Elmélet.* A műépítészeti stílek folytonos ismertetése. Közép- és újabbkori építészet.

b) *Gyakorlat.* Tanulmányok rajzolása a középkori (román, góth) és újabbkori (renaissance, barok) építészet köréből vett jeles példák nyomán.

IV. SZOBRÁSZAT.

I. OSZTÁLY.

Mintázási gyakorlatok, különösen domború ékítményes minták, valamint az emberi test egyes részeit ábrázoló főszminták nyomán, ezek nagyságának megfelelő mérvekben. Hetenkint 6 óra.

II. OSZTÁLY.

Ékítményes mintázási gyakorlatok lapminták után és domborművű mintázási gyakorlatok teljes idomú főszminták nyomán, adott mérvék szerint. Hetenkint 6 óra.

III. OSZTÁLY.

Ékítményes mintázatok összetettebb rajzok szerint.

Mintázás antik vagy élő fejmintáról féldomború és teljes idomú végrehajtással.

Antik szoborművekről vagy természet után való mintázása az egész emberi alaknak, kisebbitett mérvben. Bonczalaktani mintázatok. Hetenkint 4 óra.

IV. OSZTÁLY.

Adott stilben tervezett ékítmények domború kivitele; az élő alaknak természet után való mintázása féldomború és teljes alakú végrehajtással. A fösöntés és agyagégetés körüli eljárás. Hetenkint 4 óra, csupán oly növendékek számára, kik a plasztikában alaposabb készültséget kívánnak szerezni.*

V. GEOMETRIA.

1. *Elemi geometria.*

Bevezetés.

I. PLANIMETRIA.

Heti 4 óra előadás és 2 óra rajzolás az I. osztály számára.

1. A *térelemek* (pont, egyenes) helyzeti vonatkozásai és az idomok képzése általában.
2. Az *alapidomok* (véges egyenes, kör, szög, öv) helyzeti és metrikus vonatkozásai.
3. A *főidomok*, és pedig:
  - α) az *egyenes vonalúak* (pont- és sugársor, tört egyenes, három-, négy- és sokszög) alkotó részei, projectivitása (congruentia, affinitás és axialis symmetria, hasonlóság és centrikus symmetria, collineatio és involutió), transversálisai és területe.
  - β) a *görbe és vegyes vonalúak*, és pedig:
    - a) A *kör*; vonatkozások a térelemek- és az előbb tárgyalt idomokra (projectivikus, potenciális, polárikus és harmonikus tulajdonságok), kerület és terület.

* A rajztanárjelöltek a mintázást csak két évig gyakorolják.

b) A kupszeletek elemei.

c) A cycloisok, evolvensek és az alkalmazott csigavonalak leírása.

Constructiv föladatok az egész tárgykörből.

II. STEREOMETRIA.

A stereometria az orthogonális ábrázolás előadásával van egyesítve és esetről-esetre tárgyalatik.

2. *Ábrázoló geometria.*

A) STEREOMETRIA ÉS ORTHOGONÁLIS ÁBRÁZOLÁS.

Heti 4 és 2 óra előadás és 2 óra rajzolás a II. és III. osztály számára.

I. STEREOMETRIA.

1. *A térelemek* (pont, egyenes, sík) helyzeti vonatkozásai és az idomok képzése általában.
  2. *Az alapidomok* (kitérő [torz] egyenespár, pont és sík, egyenes és sík, lapszög, réteg, testszög) helyzeti és metrikus vonatkozásai.
  3. *A főidomok*, és pedig:
    - a) *a síklapúak* (szögletes testek) [hasáb, gúla és általános polyeder] alkotó részei, transversális síkjai, congruentiája és axiális symmetriája, hasonlósága és centrikus symmetriája, felülete és köbtartalma.
    - β) *a görbe és vegyeslapúak* (gömbölyű testek) [henger, kúp, gömb] alkotórészei, transversális síkjai, stb. — mint előbb.
- Constructiv feladatok az egész tárgykörből.

II. ORTHOGONÁLIS ÁBRÁZOLÁS.

1. Bevezetés.
2. A térelemek ábrázolása két és több képsíkon.
3. A térelemek relativ vonatkozása, különösen metszések, távolságok és szögek.
4. A sík idomok ábrázolása.
5. A testek (hasáb, gúla, henger, kúp, forgástestek) ábrázolása; relativ vonatkozásaik a térelemekre és egymásra.
6. Megvilágítási viszonyok, u. m. vetett, saját árnyék és a megvilágítás intenzitása.
7. Idomok helyzettranszformációi; képsíktranszformációk.
8. Az orthogonális és klinogonális axonometria elemei.
9. Constructiv feladatok az egész tárgykörből.

Jegyzet. A 6. és 7. pontban foglaltak alkalmilag tárgyaltnak.

B) CENTRÁLIS ÁBRÁZOLÁS (PERSPECTIVA, LÁTSZATTAN.)

Heti 2 óra előadás és 2—8 óra rajzolás, a III. és IV. osztály számára.

Bevezetésül: látszati képek szerkesztése az orthogonális ábrázolási mód alapján.

I. ELMÉLETI RÉSZ.

1. A térelemek (pont, egyenes és sík) *centrális ábrázolása és helyzeti megállapítása* egy síkon.
2. A térelemek *helyzeti vonatkozásai*: metsző egyenesek, két sík metszése. Vegyes helyzeti feladatok.
3. A térelemek *méretes vonatkozásai*: szöghajlásuk a képsík iránt, síkban fekvő elemek forgatása, valódi nagyságok megállapítása, egyenesek osztása, adott osztás átvitele osztó egyenesek által, az osztási kör; az egyenesnek és a síknak szög szerinti vonatkozása. Síkok hajlási szögei, síkok elhelyezése adatok szerint.

4. Segédműveletek korlátolt képsíkon: összevonási középpont alkalmazása, összevont segédkép, egyenlőközű egyenesek képeinek szerkesztése enyészőpont használása nélkül.
5. Különböző mértékegységek és lépték rendszerek alkalmazása, hálók.
6. Az elnyúlások és visszás helyzetek határai.
7. A kör és más sík görbék centrális ábrázolása.

II. GYAKORLATI RÉSZ.

Heti 2—8 óra rajzolás leginkább a IV. osztály számára.

1. Ékített síkok centrális ábrázolása.
2. Síkok által határolt testek, forgási testek, testcsoportok ábrázolása.
3. Az építészet köréből vett tárgyak.
4. Árnyékszerkesztés természetes és mesterséges világítás feltétele mellett.
5. Tükörképek a tükör síkjának különböző állásai mellett.
6. Adott látszati képek kifejtése (visszafejtése) és hibáinak javítása.
7. Látszati képek tervezete.

3. Geometriai módszertan.

Heti 2 óra előadás a IV. osztály számára.

1. A rajzoló geometria tananyagának módszeres kezelése a középiskola 4. alsó osztályában és a polgári iskolában, különös tekintettel az előadási képesség fejlesztésére.
2. Próbaelőadások.
3. A geodäsia és a situatio-rajzolás elemei egybekötve gyakorlati mérésekkel a mezőn.
4. A legszokásosabb geographiai fokhálózatok szerkesztése.

VI. FESTÉSZETI BONCZALAKTAN.

I. ÉS II. OSZTÁLY.

Hetenkint 1 óra.

Az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása törvényeinek magyarázata és rajzolása, fali ábrák, boncztani készülékek és az élő természetből vett minták nyomán.

VII. MŰTÖRTÉNELEM.

II., III. ÉS IV. OSZTÁLY.

Hetenkint 3—4 óra előadás és 2 órában az országos képtárak és gyűjtemények látogatása a szaktanár vezetése és magyarázata mellett.

Összefoglaló képe a művészileg szép eszményének, a mint az a különböző népeknél, különböző korszakokban az építészet, festészet és szobrászat, valamint a magasabb műipar termékeiben nyilvánult.

A régi keleti népek, valamint Görögország és Róma, utóbb a középkor és a renaissance műtörténelme.

VIII. NEVELÉS ÉS OKTATÁSTAN.

A) ÁLTALÁNOS NEVELÉSTAN

A III. OSZTÁLYÚ RAJZTANÁRJELÖLTEK SZÁMÁRA.

Heti 1—2 órában.

A nevelés fogalma és a neveléstan felosztása. A testi nevelés körében szem előtt tartandó szabályok, különös tekintettel az iskolai egészségtanra. Az értelmi nevelés körében követendő főbb szabályok ismertetése, kapcsolatban a szemlélődő, képzetalkotó,

gondolkozó, emlékező és képzelődő lelki tehetségeknél tüzetes leírásával, a logika tételeinek ismertetésével. A *kedély-neveléstan* föltételei, összeköttetésben a különféle érzelmek, hangulatok és indulatok leírásával, különös tekintettel a szépízlés fejlesztésére vonatkozó szabályokra.

Az *erkölcsi nevelés* körében érvényesítendő szabályok, az ösztönöknek, vágyaknak, hajlamoknak, szenvedélyeknek, a vérmérsékletnek és az egyéni jellemvonásoknak ismertetésével kapcsolatban. Az iskolai nevelés és fegyelemtartás tételei kellő tekintettel az egyes iskolák növendékeinek erkölcsi fejlettségére és a nemzeti nevelés követelményeire. Az iskolai nevelésre és fegyelemtartásra vonatkozó irodalomnak rövid áttekintése és a közoktatásügyi kormány által kiadott s ezen teendőkre vonatkozó rendeletek ismertetése.

B) ÁLTALÁNOS OKTATÁSTAN

A IV. OSZTÁLYÚ RAJZTANÁRJELÖLTEK SZÁMÁRA.

Heti 1—2 órában.

Az oktatástan fogalma és felosztása. Az oktatás körében szem előtt tartandó főelvek és az ezekből származó szabályok ismertetése.

Az *iskolai oktatás* célja tekintettel az egyes tanintézetek feladatára. A tananyag megállapítására vonatkozó általános oktatástani szabályok ismertetése, különös tekintettel az egyes iskolák számára készült *tantervek* azon részleteire, a melyek a rajzolás tanítására vonatkoznak. A *tanmenetek* megállapítására vonatkozó általános szabályok. A *tanalakoknak*, nevezetesen a közlő vagy előadó tanalaknak, az előmutató, a kikérdező, a kifejtő, az önoktató és az emlékeltető tanalaknak ismertetése és az ezekre vonatkozó oktatástani tételek. Az egyes tanítási órák helyes felhasználására vonatkozó oktatástani szabályok. Az oktatástanra vonatkozó irodalom ismertetése, különös tekintettel a rajztanítás

módszerének fejlődését feltüntető művekre. — A magyar közoktatásügy fejlődésének rövid története, kapcsolatban az általános neveléstörténet főrészeleteinek ismertetésével. — A kormány által kibocsátott módszertani utasítások ismertetése.

IX. FRANCZIA NYELVTAN.

Alsóbb tanfolyam, kezdők számára. Hetenkint legalább 2 órában.

Felsőbb tanfolyam, haladottabb növendékek számára. Hetenkint legalább 2 órában.

Ezen francia tanfolyamban — mely minden kötelezettség nélkül az 1885—86. tanévben nyílt meg — a m. kir. mintarajziskola és a m. kir. iparművészeti iskola növendékei, ismereteik foka szerint két csoportra oszolva, közösen vesznek részt.

X. RÉZKARCZ.

Rendkívüli tanfolyam oly festésznövendékek részére, kik magukat grafikai tanulmányaik mellett a sokszorosító művészet ezen ágában is gyakorolni óhajtják.

KIVONAT

AZ INTÉZET ALAPSZABÁLYAIBÓL ÉS KÜLÖN HATÁROZATAIBÓL.

(Az intézet céljait és feladatait lásd az 5. lapon.)

Az intézeti tanulók, külön céljaikhoz képest vagy a rajztanárképző, vagy a mintarajziskola növendékeiül iratnak be.

A rajztanárképzőnek teljes tanfolyama 4 évre terjed.

A művésznövendékek tanfolyama nincs az évek bizonyos számához kötve. A mennyiben valamely művésztanuló három éven túl akarná az intézetet látogatni, annak megengedése a tanári kar határozatától függ.

A középiskolai rajztanárjelöltekre nézve a befogadás föltétele a középiskolai érettségi bizonyítvány felmutatása.

Az alsóbb fokú rajztanítójelöltek fölvételére szükséges, hogy valamely középiskolai vagy polgári iskola hat osztályát végezték legyen, vagy az elemi tanítói oklevelet előmutassák.

A művésznövendék fölvételére megkívántatik, hogy a teljes polgári iskolát vagy a középiskolának legalább hat osztályát végezte legyen.

Oly jelentkezők, a kik felöltő hivatást tanúsítanak, az igazgatóság véleményezése alapján, miniszteri engedélylyel fölvehetők akkor is, ha a közép- vagy polgári iskolának csupán négy osztályát, de jó sikerrel, végezték.

Mind a rajztanárjelöltek, mind a művésznövendékek fölvételének közös föltételei:

- a) a 16 ik korév betölte;
- b) ép látérzék;

c) némi gyakorlottság a szabadkézi rajzolásban, melynek kellő foka külön fölvételi vizsgálat útján igazolandó.

A fölvétel általában ideiglenes jellegű, s csak félévi látogatás és ezalatt kitüntetett szorgalom és tehetség alapján történik a végleges fölvétel.

A gyakorlati szakok tanfolyamaiban, míg a helyiség engedi, nők is vehetnek részt, ha a szabadkézi rajzolásból kívánt előkészültséget fölvételi vizsgálat útján igazolták.

Az új tanulók fölvétele minden tanév kezdetén, szeptember hó elején eszközöltetik. A tanév folyamában a fölvétel csak igen méltányolandó okok alapján és kivételesen engedélyeztetik.

A rajztanárjelöltek a képzőben végzendő tanfolyamok befejezése után képesítő vizsgálatra bocsáttatván, annak sikere szerint rajztanári vagy rajztanítói oklevelet nyernek.

Az ösztöndíjas rajztanárjelöltek a képesítő vizsgálatnak magukat alávetni kötelesek.

A rajztanárvizsgálatok rendjét és módját külön szabályzat állapítja meg.

Az intézeti növendékek művei két-két évenként közszemlére kiállítatnak az iskola helyiségeiben.

A tanév szeptember hó elején kezdődik s június hóban végződik. Június hava közepétől annak végeig a képesítő gyakorlati és zárt írás- és szóbeli vizsgálatok tartatnak.

Az intézet minden tanítványa minden tanév elején beiratási díjúl 2 forintot fizet az intézeti könyvtár gyarapítására.

A rendes növendékek egész évi tandíja 10 forint. A vendéglátogatók tandíja magasabb, s időről időre a viszonyokhoz képest állapíttatik meg.*

Szűk körülményű, tehetséges és szorgalmas növendékek a tandíj fizetése alól fölmentethetnek.

A tandíjak az állampénztárba folynak.

* Az 1886–87-ik tanévtől kezdve — további intézkedésig — a vendéglátogatók egész évi tandíja miniszteri rendelet útján 40 forintban állapíttatik meg.

Az intézet szegényebb sorsú tehetségesebb növendékei, különösen pedig a rajztanárjelöltek számára rendelt állami ösztöndíjak elnyerésére évenként nyilvános pályázat hirdettetik.

A pályázati föltételek rendszerint a következők:

1. Hitelesen igazolandó:

a) hogy a pályázó ép látérzékű s legalább 16 éves korát már betöltötte;

b) hogy készütség tekintetében az intézetbe fogadás fentebb jelzett általános föltételeinek megfelelni képes.

2. A rajztanárjelöltek közül előjoggal bírnak az oly pályázók, kik már érettségi vizsgálatot tettek, vagy netalán magasabb körű tanulmányokat végeztek.

3. A készütség kellő foka eshetőleg külön vizsgálat útján igazolandó.

4. Az ösztöndíj (rendszerint 300 frt) csak egy évre adományoztatik; tovább élvezete a tanév folyamában s az évi vizsgálatok útján kitüntetett haladástól függ.

5. A kellően fölszerelt kérvények, rajzmunkálatok mellékletével, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címelve, az évenként szabályszerűen kihirdetett határidőig a m. kir. rajztanárképző igazgatójához nyújtandók be. (Budapest, VI., Andrássy-út 71.)

A pályázat eredményét a tanártestület bírálja meg s ennek indokolt javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter határoz.

Itt megjegyeztetik, hogy az intézetbe belépő új növendék az első évben sem tandíjelengedésre, sem ösztöndíjra nem számíthat.

Az állami ösztöndíjas rajztanárjelölt, mielőtt az ösztöndíj számára folyóvá tétetnék, térítvényt ír alá, mely által az államsegély kedvezményével kapcsolatos kötelezettségek hű teljesítése iránt fogadást tesz.

Az állami ösztöndíjas rajztanárjelöltek a képesítő vizsgálat kiállása s az oklevél kinyerése után nem tarthatnak már ennél fogva jogot valamely állami tanintézetnél leendő alkalmaztatásra; ha ellenben valamely nyilvános iskolához rajztanárokkul vagy

rajztanítókul a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről kineveztetnek, a kinevezést elfogadni s a rájuk bízott tanszéket a rendes illetmények élvezete mellett legalább három évig ellátni kötelesek, különben pedig az ösztöndíjat visszafizetni tartoznak.

A szorgalom élesztése és a haladás kitüntetése végett minden tanév végével jutalomdíjak osztatnak ki a legjelesebb növendékek között.

Művésznövendékek, vagyis olyanok részére, kik csupán valamely művészeti ágban (festészetben, szobrászatban) óhajtják magukat kiképezni, szintén — évenként összesen 1500 frtra menő — ösztöndíjak adományoztatnak.

AZ INTÉZET TAN- ÉS SEGÉDSZEMÉLYZETE

AZ 1890—1891-IKI TANÉVBEN.

Igazgató:

KELETI GUSZTÁV, királyi tanácsos, a m. tud. akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja, a Ferencz József-rend lovagja, Officier de l'instruction publique, a m. kir. iparművészeti iskola igazgatója, az orsz. közoktatási és az orsz. képzőművészeti tanács, valamint a szerzői jogi állandó szakértő bizottság tagja, a m. kir. rajztanár-vizsgáló bizottság elnöke, az orsz. képzőművészeti társulat alapító- és választmányi tagja, e. i. egyúttal igazgatója.

Tanárok:

1. LOTZ KÁROLY, akad. képiró, a gyakorló festészeti szakosztály tanára, a Ferencz József-rend és a III-ad oszt. vaskorona-rend lovagja, a bécsi cs. kir. művészeti akadémia tiszteleti tagja, az országos képzőművészeti tanács és a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja.

2. SZÉKELY BERTALAN, akad. képiró, az alaki (figurális) rajz és festészet rendes tanára, valamint a fest. boncztan előadója, a Ferencz József-rend és a francia becsületrend lovagja, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja.

3. GREGUSS JÁNOS, akad. képiró, az alaki (figurális) rajz és festészet rendes tanára.*

* Az intézet ezen jeles tanára a lefolyt tanévben deczember hótól kezdve hivatásának gyakorlásában betegség által gátolva lévén, őt tanszakában a tanév végeig Aggházy Gyula akad. festész, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára helyettesítette, felsőbb intézkedés alapján.

4. SCHÜLEK FRIGYES, akad. építész és építőmester, az építészeti rajz és stíltan rendes tanára, valamint a látszattannak előadója, a Ferencz József-rend lovagja, a hazai műemlékek országos bizottságának építésze, a magyar tudományos akadémia archæologiai bizottságának tagja, a bécsi «Bauhütte», a m. mérnök- és építészegylet, valamint a nemzeti torna egylet alapító tagja, a budapesti építő iparosok testületének, a m. régészeti és anthropologiai társulatnak, az orsz. képzőművészeti társulatnak tagja, több diszoklevél és egyéb kitüntetés tulajdonosa, a budavári főegyház vezérépítésze, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja.

5. NADLER RÓBERT, műépítész-festész az ékítményes és iparművészeti rajz rendes tanára.

6. Ifj. VÁRDAI SZILÁRD, okl. rajztanár, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára, az ékítményes rajzolás r. k. tanára, a szemléleti látszattan (mint előkészítő tanf.) előadója, s e. i. sz. az intézeti könyv- és metszettár őre.

7. STROBL ALAJOS, akad. szobrász, a kor. arany érdemkereszt tulajdonosa, a mintázás r. k. tanára, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság póttagja, az orsz. képzőművészeti társulat választmányi tagja.

Kültanárok :

8. Dr. PASTEINER GYULA, kir. m. tud. egyetemi ny. rendes tanár, a magyar iparművészeti társulat titkára, a «Művészi Ipar» című folyóirat szerkesztője, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja stb. Előadója a művészetek történetét.

10. PÓRSZÁSZ JÓZSEF, okl. mérnök és m. kir. főreáliskolai r. tanár, az orsz. közoktatási tanács bíráló tagja, a középtanodai tanáregylet és a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság tagja; — mint az elemi és ábrázoló geometria és a geometriai módszertan előadója.

11. PÉTERFY SÁNDOR, a budapesti áll. polg. tanítónőképezde r. tanára, az «Eötvös» segély-egylet elnöke, a m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság póttagja stb., mint a nevelés- és oktatástan előadója.

12. LORÁNYI ANTAL, akad. szobrász és okl. rajztanár, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára, oktatja a rajztanárjelölteket a mintázásban.

13. KOVÁCH GÉZA, okl. rajztanár, a m. kir. iparművészeti iskola tanára, a nők számára szervezett geometriai tanfolyam előadó tanára.

14. ARÁNYI MIKSA, bölcsészeti és jogtudor, «Officier de l'Academie», középtanodai okl. tanár, a francia nyelvtan előadója.

Szolgaszemélyzet:

1. HERSITZ KÁROLY, egyuttal házi gondnok.
2. HENLE FERENCZ.
3. FEJES JÓZSEF.
4. BEDECS ANTAL.
5. REINISS ANDRÁS, gépész-fűtő.

AZ INTÉZET TANESZKÖZEI.

a) LAPMINTÁK.

1. Az egyes szakosztályok tanárai által készült ékítményes és stiltani, építészeti, távlati és boncztani fali táblák.

2. Építészeti műemlékek, iparművészeti tervrajzok, szoborművek és a régi és újabb mesterek jelesebb compositióinak rézmetszetű és fényképmásolatai (nem másolás, hanem csupán tanulmányozás céljára).

b) DOMBORÚ MINTÁK.

1. Régi és újabbkori jeles szoborminták és fejminták, valamint egyes testrészek természet után készült fősöntvényei.

2. Régi és újabbkori jeles ékítmények és építészeti részletek fősöntvényei.

3. Az élő (fej- vagy alak-) minta. Élő férfiak és nők, kik előzetes alku szerint naponként több órán át, meghatározott díjazás fejében mintául állanak és ülnek a növendékek előtt. (Az intézetnek élő minták díjazására fordított évi költsége kétezer forint.)

c) VEGYES TANESZKÖZÖK ÉS KÉSZÜLÉKEK.

Ide tartoznak a távlati készülékek, geometriai testminták, boncz-tani præparatumok s az iskolával szomszédos «műcsarnok»-ban elhelyezett országos iparművészeti muzeumból tanulmány céljaira időnkint kiszemelt és átengedett műtárgyak stb.

d) A KÖNYVTÁR

tartalmazza: 1. a kül- és belföldi jelesebb szakfolyóiratok többjeit; 2. a képzőművészet és magasabb műipar, valamint a sokszorosító művészetek történelmére, fejlődésére, a műszaki eljárásokra, valamint a képzőművészet különböző ágainak segédtudományaira vonatkozó forrásműveket és kézikönyveket, mely szakművek köréből az intézet évi javadalmazásához és szükségletéhez képest folyvást gyarapíttatik. A könyvtárról készült s az 1890. december 31-iki állapotot feltüntető alapleltár adatai szerint a könyvtárban jelenleg 3793 kötet és 30,479 db műlap őriztetik, összesen 52,897 frt 58 kr. értékben.

A könyvtár olvasótermét az intézet növendékei — e célra kijelölt órákban — ismereteik gyarapítása végett sűrűn látogatták.

ÚJ SZABÁLYZAT A RAJZTANÍTÁSRA KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATOKRÓL.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltóságának kezdeményéből a rajztanárképzés és képesítés újabb rendezése ügyében működő szaktanácskozmány a rajztanár- és rajztanítóképzésre vonatkozó szabályzat tervezetével elkészült s azt felsőbb jóváhagyás alá terjesztette.

Minthogy a szabálytervezet alig fog lényeges változást szenvedni, annak teljes szövege — tekintettel arra, hogy a jóváhagyandó szabályzat minden valószínűség szerint már a legközelebbi képesítő vizsgálatoknál alkalmaztatni fog — tájékozásul már ezuttal közöltetik.

A szabálytervezet szövege a következő:

1. §. Nyilvános magasabb fokú tanintezeteknél, úgymint középiskolánál, tanítóképzőnél, felső nép- és polgári iskolánál, felsőbb leányiskolánál és ipariskolánál rajztanár vagy rajztanítóul (rajztanítónőül) rendszeresített minőségben csak szabályszerűen képesített egyének alkalmazhatók.

2. §. *A vizsgáló bizottság.* a) A rajztanításra képesítő vizsgálatok külön országos bizottság előtt tartatnak meg.

b) Ezen bizottság áll: az elnökből, az alelnökből, a tudományegyetem, a kir. József-műegyetem, az orsz. magy. kir. rajztanárképző intézet, az állami polgári iskolai tanítóképző intézet, valamint a különböző iskolák és az érdekelt szakkörök megfelelő számú képviselőiből. A bizottság elnökét, alelnökét és tagjait

öt-öt évi időtartamra a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

c) A vizsgáló bizottság két csoportban működik; az első csoport hatáskörébe a középiskolákra és középfokú ipariskolákra, a másodikéba a nép- és alsófokú iparoktatási intézetekre s ipartanműhelyekre szóló képesítés tartozik.

d) Az elnök, akadályoztatása esetén az alelnök, a bizottság mindennemű értekezletein és tanácskozásain és a vizsgálatokon elnököl; a bizottság ügykezelését vezeti. Szavazatok egyenlősége esetén az elnök szava dönt.

e) A vizsgáló bizottság hivatalos pecséttel él, melyen Magyarország koronás címere látható ezzel a köríráttal: «A m. kir. rajztanárvizsgáló bizottság pecsétje 1878.»

3. §. *A képesítés nemei.* Rajztanításra képesítést lehet szerezni:

a) Középiskolák és középfokú ipariskolák számára, még pedig

α) szabadkézi rajz és rajzoló geometriából, vagy

β) ezen tantárgyaknak csak egyikéből.

b) Tanítóképzők, polgári iskolák és ipartanműhelyek számára.

c) Alsófokú ipariskolák számára. Végre

d) Rajztanítónői képesítést tanítóképző intézetek, polgári és felsőbb leányiskolák számára.

4. §. *Jelentkezés a vizsgálatra.* A képesítő vizsgálatra jelentkezésnek határideje rendszerint határideje rendszerint minden év márczius hava 15-ike. A kihirdetés évenként a Budapesti Közlönyben, a Középiskolai Tanáregyesület Közlönyében és a Néptanítók Lapjában történik meg.

A rajztanításra képesítő vizsgálatához bocsátásért a szabályszerűen bélyegelt és fölszerelt folyamodványt a bizottság elnökénél kell benyújtani.

A folyamodványhoz melléklendők:

a) a jelentkező rövid életrajza, melyben különösen kiképeztetésének főirányát, menetét és az arra fordított időt kell jeleznie;

b) születési bizonyítványa, melylyel igazolja, hogy legalább 21-ik életévét betöltötte;

c) tanulmányi és az előirt általános műveltséget igazoló egyéb bizonyítványok ;

d) hatósági orvos által kiállított bizonyítvány jelentkezőnek a rajztanításra testileg alkalmas voltáról ;

e) a geometriai, építészeti, szabadkézi, esetleg műipari rajz köréből való dolgozatai ;

f) ha a jelentkező közszolgálatban áll, előjárósága, különben pedig közhatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvány ; végre

g) a netalán valamely tanintézetnél rajztanítói minőségben folytatott működésről szóló bizonyítványok.

A folyamodványban a jelentkezőnek ki kell jelentenie, hogy a képesítésnek a 3. §-ban felsorolt nemei melyikét kívánja megszerezni.

5. §. *Az előképzettség mértéke.* a) A középiskolai és középfokú ipariskolai rajztanításra képesítő vizsgálatához (3. §. a) az érettségi bizonyítványon, — a tanítóképzői, polgári iskolai és ipartanműhelyi rajztanításra képesítő vizsgálatához (3. §. b) az érettségi bizonyítványon vagy elemi iskolai tanítói oklevélen kívül a rajztanárképző tanfolyamának elvégzése, vagy ennek megfelelő szakképzettség kivántatik.

A tanítóképzői, polgári iskolai és ipartanműhelyi rajztanítói vizsgálatához felötlő tehetség, megfelelő általános műveltség és szakképzettség mellett, a vizsgáló bizottság meghallgatása után kivételesen külön miniszteri engedélylyel olyanok is bocsáthatók, kik legalább hat közép- vagy polgári iskolai osztályt végeztek.

b) Az alsófokú ipariskolai rajztanításra képesítő vizsgálatához (3. §. c) a m. kir. iparművészeti iskola, a középipariskola, vagy hasonló irányú szakiskola jó sikerű elvégzése, avagy elemi iskolai tanítói oklevél, vagy pedig oly bizonyítványok és sajátkezű rajzok kivántatnak, melyek alapján lehet tenni, hogy a jelentkező a vizsgálat követelményeinek meg fog felelhetni.

c) Tanítóképzői, polgári és felsőbb leányiskolai rajztanítónői képesítő vizsgálatra a kellő rajzi szakképzettséggel és elemi népiskolai tanítónői oklevéllel bíró nőket lehet bocsátani.

Felöltő tehetség, megfelelő általános műveltség és szakképzettség mellett a vizsgáló bizottság meghallgatása után külön miniszteri engedélylyel ezen vizsgálathoz kivételesen oly nők is bocsáthatók, kik legalább négy polgári vagy felsőbb leányiskolai osztályt végeztek.

6. §. *A vizsgálat helye és alakja.* A rajzitanításra képesítő vizsgálatok az orsz. magyar kir. rajztanárképző intézetben (Budapest, Andrássy-út 71. sz. a.) évenként rendszerint június hó második felében tartatnak meg.

A képesítő vizsgálat két részből áll:

- a) zárthelyi és
- b) szóbeli vizsgálatból.

A zárthelyi vizsgálat alkalmával tankönyvek vagy jegyzetek használata meg van tiltva. A felügyeletet a vizsgáló bizottságnak e végre kiküldött tagjai gyakorolják.

Szóbeli vizsgálatra csak oly jelöltek bocsáthatók, kiknek zárthelyi dolgozatait a bizottság elfogadhatónak találta.

7. §. *A képesítő vizsgálatok tárgyai és az ezekből követelt mérték.*

I. KÖZÉPISKOLAI ÉS KÖZÉPFOKÚ IPARISKOLAI RAJZTANÁROK VIZSGÁLATA.

A)

Kik mind a szabadkézi rajzból, mind a rajzoló geometriából nyernek képesítést.

1. *Zárthelyi vizsgálat tárgyai:*

a) Alakrajzolás, egész élő alakról (akt); rendelkezésre álló idő 3 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és a feladat egy részének teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Iparművészeti rajzolás és tervezés: színes ékítménynek vagy valamely iparművészeti tárgynak tervezése; idő 5 óra.

d) Építészeti (műszaki) rajzolás, az alaktanból szerzett készség kimutatására; idő 5 óra.

e) Ábrázoló geometria és látszattan: valamely geometriai testcsoport vagy egyszerű műszaki tárgy derékszögű és látszati képének és megvilágítási viszonyainak ábrázolása különböző világítás feltétele mellett, rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

f) Szemléleti látszattan: geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) Mintázás: féldomború ékítmény előállítása grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a szakkörből vett valamely tárgyról; idő 3 óra.

2. Szóbeli vizsgálat tárgyai:

a) Elemi geometria. A planimetriából: a térelemek viszonylagos vonatkozásai; az egyenesvonalú idomok alkotó részei, projectivitása, transversalisai és területe; a kör és vonatkozásai a térelemekhez; kerülete és területe; kúpszeletek elemei; cikloisok, evolvensok és csigavonalok. A stereometriából: a térelemek viszonylagos vonatkozásai; a szögletes testek, henger, kúp és gömb származtatása, egybevágósága, szimmetriája és hasonlósága, felülete és köbtartalma. Szerkesztési feladatok.

b) Ábrázoló geometria. Ábrázolás egy és több képsíkon; a térelemek viszonylagos vonatkozásai; a síkidomok ábrázolása; a szögletes testek, henger, kúp és forgási testek ábrázolása; relatív vonatkozásaik a térelemekre és egymásra; megvilágítási viszonyok ábrázolása; a derékszögű és ferdeszögű axonometria elemei.

c) Látszattan. Látszati képek szerkesztése az átmetszés módszere alapján. A térelemek centrális ábrázolása, viszonylagos vonatkozásai. Segédműveletek korlátolt képsíkon. Síkidomok centrális ábrázolása. Szögletes testek, henger, kúp és forgási testek, testcsoportozatok ábrázolása. Árnyékszerkesztés.

d) Bonczalaktan. Az emberi test külalakját meghatározó csontok, inak, izmok idomai, kölcsönös aránya és mozgása törvényei.

e) Műtörténelem és stiltan. A régi keleti népek, Görögország és Róma, a középkor és renaissance műtörténelme.

f) Nevelés- és oktatástan. Az általános elvek és szabályok ismerete és ezeknek alkalmazása a rajz és szépírás oktatása körében. A középiskola szervezete: rajzi és szépírási tanterve és ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírásoktatás irodalma, a jelesebb művek ismerete. A magyar közoktatásügy fejlődésének története, különös tekintettel a középiskolára.

g) Magyar nyelv és irodalom.

B)

Csupán szabadkézi rajz tanítására képesítő vizsgálat.

1. Zárthelyi vizsgálat tárgyai ugyanazok mint A) alatt.

2. Szóbeli vizsgálat tárgyai:

a) Elemi geometria: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon, azonban újabb geometriai elméletek kizárásával; különös figyelemmel a szerkesztésre.

b) Bonczalaktan.

c) Műtörténelem és stiltan.

d) Nevelés- és oktatástan.

e) Magyar nyelv és irodalom.

Az utóbbi négy tantárgy az A) alatt követelt mértékben.

C)

Csupán rajzoló geometria tanítására képesítő vizsgálat.

1. Zárthelyi vizsgálat tárgyai:

a) Alakrajzolás: fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és egy részlet teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Iparművészeti rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb

méretekkel jelölt vázlata nyomán műhelyi részletrajz kivánt nagyságban; idő 5 óra.

d) Építészeti (műszaki) rajzolás, az alaktanból szerzett készültség kimutatására; idő 5 óra.

e) Ábrázoló geometria és látszattan: valamely geometriai testcsoportozat vagy egyszerű műszaki tárgy derékszögű és látszati képének és megvilágítási viszonyainak ábrázolása, különböző világítás feltétele mellett, rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

f) Szemléleti látszattan; geometriai testek csoportjának pusztaszemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) Mintázás: féldomború ékítmény előállítására grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a szakkörből vett valamely tárgyról; idő 3 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai* ugyanazok mint A) alatt.

Megjegyzés. A B) és C) alatti képesítő vizsgálatot tett jelöltek, ha az A) alatti képesítést meg akarják szerezni, a tananyagkülönbözetből kiegészítő vizsgálatot tartoznak tenni.

II. TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZETI RAJZTANÁROK ÉS POLGÁRI ISKOLAI VALAMINT IPARTANMŰHELYI RAJZTANÍTÓK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. *Zárthelyi vizsgálat tárgyai.*

a) Alakrajzolás; fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás: domború mintáról árnyékolással (az egésznek felvázolása és egy részlet teljes kidolgozása); idő 10 óra.

c) Iparművészeti rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb méretekkel jelölt vázlata nyomán, műhelyi részletrajz, kivánt nagyságban; idő 5 óra.

d) Építészeti (műszaki) rajzolás, az alaktanból szerzett készültség kimutatására; idő 5 óra.

e) *Ábrázoló geometria és látszattan*: valamely geometriai test vagy testcsoport derékszögű és látszati képének ábrázolása, rövid írásbeli magyarázattal.

A derékszögű ábrázolásnál az esetleg előforduló áthatások és az árnyék szerkesztése is kívántatik; a rajz tussal kihuzandó. Idő 6 óra.

f) *Szemléleti látszattan*: geometriai testek csoportjának pusztá szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

g) *Mintázás*: féldomború ékítmény előállítására grafikai mintáról, egy részletnek teljes kidolgozásával; idő 5 óra.

h) *Magyar nyelvi írásbeli dolgozat* a szakkörből vett valamely tárgyról; idő 3 óra.

i) *Szépírás*: próbaírás magyar és német folyó- és ronde-irással; idő 1 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai*:

a) *Elemi geometria*: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon, azonban az újabb geometriai elméletek kizárásával; különös figyelemmel a szerkesztésre.

b) *Ábrázoló geometria*: az egy és több képsíkon való derékszögű ábrázolás elvei, (pont, vonal, sík és síkidomok ábrázolása, egymáshoz való helyzetök, valódi nagyság és hajlás): a szögletes testek ábrázolása, síkmetszetei, áthatása, árnyékuk szerkesztése; ugyanezen feladatok megoldása a kúp, henger, gömb és forgási testeknél a gyakorlatban előforduló egyszerűbb helyzetekben.

c) *Látszattan*: az átmetszés módszere; a centrális vetítés elvei (pont, vonal, sík ábrázolása; iránypontok, irányvonalak; síkbeli idomok ábrázolása); a rövidített távolság és az osztópontok elmélete; egyszerű tárgyak látszati ábrázolása; a látszati árnyékszerkesztés elemei.

d) *Műtörténelem és stílus*; a régi keleti népek, Görögország, Róma, a középkor és a renaissance műtörténelmének alapvonalai; az itten fellépő stílusokat jellemző főbb vonások ismerete.

e) *Nevelés és oktatás*: az általános elvek és szabályok ismerete.

rete és ezeknek alkalmazása a rajz- és szépírás oktatása körében. A tanítóképezde és polgári iskola célja és szervezete; ezen intézetek rajz- és szépírási tantervei és ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírásoktatás irodalma, a jelesebb művek ismerete. A magyar népoktatásügy fejlődése története, különös tekintettel a polgári iskolára és tanítóképezdére.

f) Magyar nyelv és irodalom.

Megjegyzés. Az A) alatt képesítő vizsgálatot tett jelöltek a II. vagy IV. alatti képesítéssel is bírnak. A II. alatti képesítő vizsgálatot tett jelöltek a III. és IV. alatti képesítéssel is bírnak, de ha az I. alatti képesítést meg akarják szerezni, a tananyagkülönbözetből kiegészítő vizsgálatot tartoznak tenni.

III. ALSÓFOKÚ IPARISKOLAI RAJZTANÍTÓK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. *Zárthelyi vizsgálat tárgyai:*

a) Ékítményes rajzolás féldomború mintáról árnyékolással; idő 10 óra.

b) Műhelyi rajzolás: valamely műipari tárgynak főbb méretekkel jelölt vázlata nyomán, műhelyi részletrajz kivánt nagyságban; idő 5 óra.

c) Építészeti rajzolás: egyszerű építészeti tárgy rajzolása tömör minta után árnyékszerkesztéssel; idő 10 óra.

d) Ábrázoló geometria és látszattan: egyszerű geometriai testek derékszögű ábrázolása árnyékszerkesztéssel; ugyanezen testek látszati képének ábrázolása; idő 6 óra.

e) Geometriai testek csoportjának szemlélet alapján szabad kézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

f) Magyar nyelvi írásbeli vizsgálat a szakkörből vett valamely tárgyról; idő 3 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai:*

a) Elemi geometria: A térmennyiségek; általában; a vonalok helyzetei a síkban; idomok keletkezése; egyenesvonalú síkidomok

összevágósága, hasonlósága, szimmetriája. A kör, ellipszis, tojás-, kosár- és csigavonalok szerkesztése. Az egyenesvonalú síkidomok és a kör területének meghatározása. Testek ismertetése; ezek felülete és térfogatának kiszámítása.

b) *Ábrázoló geometria*: A vetítés fogalma; a pont, vonal és sík derékszögű ábrázolása és viszonylagos vonatkozásaik. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb és ezek összetételeinek ábrázolása, vetett és önárnyékuk szerkesztése.

c) *Látszattan*: Alapfogalmak; egyszerű geometriai testek és testcsoportok látszati képeinek szerkesztése hozzáférhető iránypontok és alaprajz segítségével.

d) *Oktatástan*: Az alsófokú ipariskolai rajzoktatás célja, tanterve; taneszközök, vezérkönyvek ismerete. A rajzoktatás módszere.

e) Magyar nyelv és irodalom.

IV. TANÍTÓNŐKÉPZŐI, POLGÁRI ÉS FELSŐBB LEÁNYISKOLAI RAJZTANÍTÓNŐK KÉPESÍTŐ VIZSGÁLATA.

1. *Zárthelyi vizsgálat tárgyai:*

a) Alakrajzolás: fej domború mintáról; idő 5 óra.

b) Ékítményes rajzolás:

a) ékítmény rajzolása domború mintáról árnyékolással; az egésznek felvázolása, a feladat egy részének teljes kidolgozása; idő 10 óra.

β) Színes síkékítmény tervezése, különös tekintettel a női kézimunkára; idő 5 óra.

c) Aquarell-festés: élő növényről vagy csendéleti mintáról; idő 5 óra.

d) *Ábrázoló geometria és látszattan*: egyszerű geometriai testek derékszögű ábrázolása; árnyékszerkesztéssel; ugyanezek látszati képeinek ábrázolása; rövid írásbeli magyarázattal; idő 6 óra.

e) *Szemléleti látszattan*: geometriai testek csoportjának puszta szemlélet alapján szabadkézzel való ábrázolása árnyékolással; idő 2 óra.

f) Magyar nyelvi írásbeli dolgozat a szakkörből vett valamely tárgyról; idő 3 óra

g) Szépírás: próbaírás magyar, német és ronde-írással; idő 1 óra.

2. *Szóbeli vizsgálat tárgyai:*

a) Elemi geometria: a planimetria és stereometria ismerete bebizonyító alapon, az újabb geometriai elméletek kizárásával, különös tekintettel a szerkesztésre.

b) Műtörténelem és stíltan: a régi keleti népek, Görögország, Róma, a középkor és a renaissance műtörténelmének alapvonalai: az ezekben fellépő stíleket jellemző főbb vonások ismerete.

c) Nevelés- és oktatástan; az általános elvek és szabályok és ezeknek alkalmazása a rajz- és szépírás-oktatás körében. A polgári és felsőbb leányiskolák céljai és szervezete; ezen intézetek rajz- és szépírás-tantervei; ezen oktatás segédeszközei. A rajz- és szépírásoktatás irodalma; a jelesebb művek ismerete.

d) Magyar nyelv és irodalom.

8. §. *Fölmentés a vizsgálat valamely tárgyából.* Oly jelöltek, kik önálló művészi vagy irodalmi dolgozatok, avagy előlegesen szerzett egyenlőértékű hazai képesítő oklevelekkel megfelelő képességöket a vizsgálat valamely tárgyából hitelesen igazolják, a vizsgáló bizottság előtt ama tárgyakból teendő vizsgálat alól a vallás- és közoktatásügyi miniszter által fölmenthetők.

9. §. *Oklevél.* A vizsgálatot sikerrel letett jelölt, megfelelő oklevelet kap, melyet az elnök és a vizsgáló bizottságnak legalább két tagja ír alá.

Ezen oklevélben felsorolandók a vizsgálat tárgyai azon fokozat (jeles, jó, elégséges) jelzésével, melyet a jelölt az egyes tárgyakból kiérdemelt.

10. §. *A vizsgálat ismétlése.* A vizsgálat ki nem elégítő eredménye esetén a jelölt a vizsgáló bizottság határozatához képest egy, esetleg két év múlva a vizsgálatot kijavíthatja, illetőleg ismételteti.

A ki harmadik ízben megkísérlett vizsgálaton sem képes ki- elégítő eredményt felmutatni, az többé vizsgálatra nem bocsátható.

A vizsgálat sikertelensége esetén a jelölt bizonyítványt kap, melyben ama körülmény, vajjon az egész vizsgálat ismétlésére avagy csak javításra utasított-e, továbbá vajjon csak bizonyos időre avagy végkép vettetett-e vissza, megemlítendő.

11. §. *Vizsgálati díjak.* A vizsgálati díj összegét a vallás- és közoktatásügyi miniszter külön rendelettel állapítja meg. Ezt a díjat a jelölt vizsgálat megkezdése előtt az elnök nyugtájára fizeti le. A díj alól fölmentésnek nincsen helye.

Ismétlő vizsgálat alkalmával, ha ez legfeljebb három tárgyra terjed ki, a díjnak felét, máskülönben az egész díjat kell fizetni.

Kiegészítő vizsgálatért fél díj jár.

12. §. *Ügykezelés.* A vizsgálatokról az elnök rendes anya- és jegyzőkönyveket vezet, melyeket a vizsgáló bizottság jelen volt tagjai aláírnak, s melyeknek hiteles másolatát az elnök a vizsgálat végeztével jelentésével együtt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjeszti fel.

13. §. *Külföldi oklevelek.* Külföldön nyert rajztanári és rajztanítói oklevelek Magyarország területén csak akkor válnak érvényessé, ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter azokat, a vizsgáló bizottság javaslata alapján honosítja. Ennek föltételei a vizsgáló bizottság javaslata alapján esetről-esetre állapítatnak meg.

AZ INTÉZET RENDES NÖVENDÉKEINEK EGYÉVES ÖNKÉNTESI KEDVEZMÉNYE.

Az intézet azon növendékeire nézve, kik az intézetbe való belépésük előtt érettségi vizsgálaton át nem estek, életbe vágó jelentőséggel bír a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltóságának 1888. évi február hó 13-án 6051. sz. alatt kelt leirata, melylyel az igazgatóságnak — e tárgyban tett felterjesztése eredményeül — tudomására hozatik, hogy az orsz. m. kir. mintarajziskolának, és rajztanárképzőnek, valamint a m. kir. iparművészeti iskolának az egy évi önkéntességi kedvezmény tekintetében a főgymnasiumokkal és főreáliskolákkal való egyenjogúsítása a m. kir. honvédelmi miniszterium részéről a cs. és kir. közös hadügyminiszteriummal egyetértőleg elismertetett.

Miután a fenti egyenjogúsítás magyarázata körül könnyen félreértések merülhetnének föl, szükségesnek mutatkozik az intézeti növendékek szempontjából itt a következőket megjegyezni.

1. Az egyévi önkéntesség kedvezménye csakis az intézet *rendes növendékeit* illeti meg: minélfogva a vendéglátogatók arra igényt nem tarthatnak.

2. Az intézet rendes növendékei közül is csak azok részesülnek az egyévi önkéntesség kedvezményében, kik az intézetbe való belépésük előtt legalább 4 közép- vagy polgári iskolai osztályt a legközelebbi felsőbb osztályba átlépésre feljogosító, tehát legalább is «elégséges» sikerrel végeztek.

3. Azok, kik csak az intézet elhagyása után lépnek a hadköte-

les korba, amennyiben az előbbi pontban említett föltételnek megfelelnek, igazolni tartoznak, hogy az intézet teljes tanfolyamát szabályszerűen elvégezték.

4. Ha az intézet növendékét még két tanfolyam elvégzése előtt éri utól a hadkötelesség, ez esetben szükséges, hogy midőn az első korosztályba lép, legalább az utolsó előtti évfolyam, (a III. osztály) tanulója legyen, mert ellenkező esetben, (ha például még csak a II. osztály tanulója volna a növendék, midőn először kell a sorozó bizottság elé állania) az egyévi önkéntesi kedvezményre igényt nem tarthat. Megjegyzendő, hogy azok is, kik az intézet két legfelsőbb évfolyamába járnak, az első korosztályba való belépésük alkalmával, hitelesen igazolni tartoznak, hogy tanulmányaik befejezésével nem önhibájokból késtek el.

5. A 4. pontban említett növendékek, amennyiben minden föltételnek eleget tettek, egyévi önkéntesek gyanánt csakis feltételesen és a végleges határozatnak a tanulmányok befejezéseig való függőben tartása mellett, vétetnek fel. Miből következik, hogy azok, kik abban hagyják tanulmányaikat, avagy tanulmányaiknak kellő eredménnyel történt bevégezését a maga idejében nem képesek igazolni: *a három évi tényleges szolgálatra, illetőleg, ha a honvédséghez tartoznak, a honvédségi törvényszabta tényleges szolgálatra utólagosan behivatnak.*

6. A tanulmányok szabályszerű bevégezését a rajztanár- és rajztanító jelöltekre nézve a négy évi tanfolyam végén államvizsgálat útján szerzendő rajztanári, illetve rajztanítói képesítő oklevél, — a művésznövendékekre nézve pedig legalább három évi tanfolyamnak látogatását tanusító jó bizonyítvány igazolja, mely okmány az egyévi önkéntesek gyanánt feltételesen befogadott növendékek által közvetlenül a tanfolyam befejezése után, azok részéről, a kiknek pótvizsgát kell tenniök, legkésőbb a tanfolyam utolsó évének október 15. napjáig az illető csapattest parancsnokságához terjesztendő be.

7. Az intézet azon növendékeit, kik érettségi bizonyítvány alapján vétettek fel, a fenti intézkedések természetesen nem érintik.

AZ ÉV TÖRTÉNETÉBOL.

A lefoly tanév elején az intézet tanári kara és növendékei a kegyelet adóját rótták le az intézet első szobrász-tanára, Izsó Miklós, a hazai művészet és a művészeti tanügy nagy veszteségére 1875-ben elhunyt jeles tehetségű művész emléke iránt, azon alkalmából, hogy közadakozásból emelt síremléke a budapesti kerepesi-uti köztemetőben m. évi október hó 26-án lelepleztetett.

A kartársak kegyelete az igazgató ünnepi beszédében, a növendékeké Taksonyi József növendék sikerült költeményében nyert kifejezést.

*

Az intézet tanárainak száma e tanévben kettővel szaporodott. A női osztály igényeihez szabott geometriai tanfolyam ugyanis a tanév nyári felében megnyílt s vezetésével előbb ideiglenesen, utóbb — a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr ő nagyméltóságának f. évi június hó 2-án 24,334, sz. a. kelt magas rendeletével — állandóan KOVÁCH GÉZA, okleveles középiskolai rajz-tanár, a m. kir. iparművészeti iskola tanára bízott meg. Ezenkívül szükségesnek mutatkozott a rajztanár-jelölteknek a mintázásban való oktatását a művésznövendékek szobrásztanulmányaitól elkülöníteni, a különböző tanczélnek megfelelően. Miután azonban Strobl Alajos tanárt, a szobrászati osztály vezetőjét, a művésznövendékek állandó és tervszerű oktatása teljesen igénybe veszi, a rajztanárjelöltek mintázási gyakorlatainak állandó vezetésére LORÁNFY ANTAL okleveles középiskolai rajztanár, a m. kir. ipar-

művészeti iskolán a kisplasztika rendes tanára, nyert megbízást ugyancsak a fenti kormányrendelettel.

Ezenkívül GREGUSS JÁNOST az alakrajzolás kitűnő tanárát, több hónapra terjedt betegsége alatt AGGHÁZY GYULA akadémiai festész, a m. kir. iparművészeti iskola rendes tanára helyettesítette.

*

A rajztanárképzés és képesítés ügye, melyet a múlt évi értesítőben tárgyalás alatt levőnek jeleztünk, mint fentebb is említett, a kidolgozott szabálytervezet felsőbb jóváhagyásával immár rövid idő alatt fog végleges megoldást nyerni. Az új szabályzat alapján alakítandó új vizsgáló-bizottság szervezete későbbi felsőbb elhatározások tárgya leend.

*

Iskolánk működési körére kiváló fontossággal bír a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr ő nagyméltóságának f. évi július hó 17-én 9339. sz. a. kelt magas rendelete, melynek értelmében a fennállott női festészeti tanfolyam növendékei a jövő tanév elején — túlnyomó részben — az orsz. mintarajziskolába fognak beosztatni.

Miután pedig ezen intézkedés folytán iskolánk helyiségeinek elégtelen volta, illetőleg az épület kibővítésének kérdése most már elodázhatatlan szükségként lépett előtérbe, örömmel értesültünk az idézett magas rendeletből ama szándékról, hogy az intézeti épület mellett az Izabella-utczában fekvő, már több év előtt megvásárolt telken, a tanhelyiségek kiegészítésére hivatott építkezés előreláthatólag már két év múlva megkezdessék. Ezzel az intézet oly helyzetbe jut, mely lehetővé fogja tenni, hogy a kedvezőtlen világításból eredő bajoktól szabadúlva, hivatásának azontúl minden akadály nélkül teljes sikerrel megfelelhessen.

*

Végül megemlítendő, hogy az intézet, alapszabályai értelmében, a növendékek utolsó két évi munkálataiból a lefolyt tanév végén kiállítást rendezett, a következő programmal:

A FŐÉPÜLETBEN.

I. EMELETEN.

A) Alakrajzi tanulmányok :

1. Alakrajzok főszmintáról.
2. Festménygyakorlatok.
3. Alakrajzok élő fejmintáról.
4. Alakrajzok egész alaku élő mintáról. (Akt.)
5. Festészeti tanulmányok.
6. Bonczalaktani rajztanulmányok.

Szaktanárok :

Lotz Károly,
Székely Bertalan,
Greguss János és
Aggházy Gyula.

B) Építészeti rajztanulmányok, látszattani szerkesztések. Schulek Frigyes.

C) Planimetriai és ábrázoló geometriai szerkesztések. Pórszász József.

II. EMELETEN.

D) Rajztanárjelöltek mintázási tanulmányai.

Loránfi Antal.

E) Ékítményes rajztanulmányok :

1. Főszmintáról.
2. Stiltanulmányok.
3. Eredeti fölvételek.
4. Ékítmények és iparművészeti tervezetek.
5. Aquarell-tanulmányok.
6. Vázlatkönyvek.

Várdai Szilárd és
Nádler Róbert.

F) Szemléleti látszattani rajzok.

Várdai Szilárd.

A SZOBRÁSZATI SZAKOSZTÁLY KÜLÖN ÉPÜLETÉBEN.

Művésznövendékek mintázási munkálatai.

Strobl Alajos.

A kiállítás iránt, — melyet ő nagyméltósága a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr is kegyes volt magas látogatásával megtisztelni — a közönség elég érdeklődést tanúsított s felőle úgy a fővárosi sajtó, mint a szakférfiak elismeréssel nyilatkoztak.

AZ INTÉZET NÖVENDEKEINEK NÉVSORA.

az 1890—91-iki tanévben.

I. OSZTÁLY.

Téli félév:

Abt Sándor
Bacsa András
Balló Aurél
Bizám Endre
5 Deák Miklós
Erdőssy Béla
Hermann Gyula
Hidvégi Géza
Hollós Béla
10 Klopfer Miksa
Kun Lajos
Löwy Mór
Markup Béla
Mendlik Oszkár
15 Mérő István
Neubrunn Tóbiás
Pawlas Ede
Philipp István
Réti István
20 Schacherls Géza
Schlumbrecht Gyula
Spitzer Hermann
Strohofer Béla
Szittner Dezső
25 Teöke Andor
Uferbach Jenő
27 Zsoldos Gyula

Nyári félév:

Abt Sándor
Bacsa András
Balló Aurél
Bizám Endre
5 Deák Miklós
Erdőssy Béla
Hecht Béla
Hermann Gyula
Hollós Béla
10 Kun Lajos
Löwy Mór
Markup Béla
Mendlik Oszkár
Mérő István
15 Neubrunn Tóbiás
Pawlas Ede
Philipp István
Schacherls Géza
Schlumbrecht Gyula
20 Strohofer Béla
Szittner Dezső
Teöke Andor
Uferbach Jenő
24 Zsoldos Gyula

II. OSZTÁLY.

Téli félév :

Auerbach Lipót
 Burger József
 Felsmann Alfréd
 Holló Barnabás
 5 Majoros Károly
 Mittelmann Jakab
 Pauer Vilmos
 Stoklász József
 Szulczberger Miksa
 10 Zvarinyi Lajos

Nyári félév :

Auerbach Lipót
 Burger József
 Felsmann Alfréd
 Holló Barnabás
 5 Majoros Károly
 Mittelmann Jakab
 Pauer Vilmos
 Stoklász József
 Szulczberger Miksa
 10 Zvarinyi Lajos

III. OSZTÁLY.

Téli félév :

Bécser János
 Bülch Károly
 Hoffmann János
 Edvi Illés Aladár
 5 Krisztiáni István
 Papp József
 Papp Sándor ✓
 Redlich József
 Steiner András
 10 Zsitvay János

Nyári félév :

Bécser János
 Bülch Károly
 Hoffmann János
 Edvi Illés Aladár
 Krisztiáni István
 Papp József
 Papp Sándor ✓
 Redlich József
 Steiner András
 10 Zsitvay János

IV. OSZTÁLY.

Téli félév :

Bakos Tibor
 Baumgartl Boldizsár
 Bencze József
 Bosznai István
 5 Gabara Vincze ~
 Hazslinszky Kálmán
 Keleti Gábor
 Kemenczky Árpád
 Kiss Lajos
 10 Mühlbeck Károly
 Pásztor József

Nyári félév :

Bakos Tibor
 Baumgartl Boldizsár
 Bencze József
 Bosznai István
 5 Gabara Vincze ~
 Hazslinszky Kálmán
 Keleti Gábor
 Kemenczky Árpád
 Kiss Lajos
 10 Mühlbeck Károly
 Pásztor József

Téli félév :

Scharscher Dániel
 Stigliczy Jenő
 Taksonyi József
 15 Véber Ernő
 Vetró Sándor
 17 Weixlgärtner Armin

Nyári félév :

Scharscher Dániel
 Stigliczy Jenő
 Taksonyi József
 15 Véber Ernő
 16 Vetró Sándor

GYAKORLÓ FESTÉSZETI OSZTÁLY.

Téli félév :

Barsy Adolf
 Juhász Árpád
 Kutner Géza
 Major Jenő
 5 Olgyay Ferencz
 Reinhard Károly
 Stern Fülöp
 8 Szlányi Lajos

Nyári félév :

Barsy Adolf
 Juhász Árpád
 Krenner Viktor
 Kutner Géza
 5 Major Jenő
 Olgyay Ferencz
 Reinhard Károly
 Stern Fülöp
 9 Szlányi Lajos

NŐI OSZTÁLY.

Téli félév :

Agorasztó Melanie
 Bertalan Sarolta
 Br. Bothmer Sándorné
 Eleöd Judit
 5 Eleöd Karola
 Ganovszky Ilona
 Heckenast Mária
 Kircz Ráchel
 Komócsy Józsefné
 10 Madarász Adelina
 Marlin Molly
 Rigó Mária
 Schamorzil Antonia
 Svetschine Georgina
 15 Telkesy Valéria
 Volf Irma
 17 Zucker Frida

Nyári félév :

Agorasztó Melanie
 Bertalan Sarolta
 Br. Bothmer Sándorné
 Eleöd Judit
 5 Eleöd Karola
 Kircz Ráchel
 Komócsy Józsefné
 Korompay Irma
 Madarász Adelina
 10 Marlin Molly
 Pick Juliska
 Rigó Mária
 Schamorzil Antonia
 Svetschine Georgina
 15 Telkesy Valéria
 Volf Irma
 17 Zucker Frida

VENDÉGLÁTOGATÓK.

Téli félév :

Adlmann Gusztáv
 Bacsák György
 Bauer Mihály
 Bellony László
 5 Ehrenstein Zsigmond
 Gillemot Ödön
 Gindrich Hugó
 Györffy István
 Hecht Béla
 10 Horváth Barnabás
 Junga Sebő
 Kende István
 Klics Albert
 Klösz György
 15 Kobányi Róbert
 Kölber Dezső
 Krenner Viktor
 Krucsay Ferencz
 Löwy Alfréd
 20 Mihalik Dániel
 Muszély Gyula
 Br. Nyáry Albert
 Posner Lajos
 Richter Aurél
 25 Scherling Antal
 Sidlovics Kálmán
 Stern Áron
 Stöger Rudolf
 Tegyey Lajos
 30 Thein Miksa
 31 Wittich Károly

Nyári félév :

Adlmann Gusztáv
 Bauer Mihály
 Bellony László
 Gillemot Ödön
 5 Gindrich Hugó
 Györffy István
 Ivanecz József
 Kalmár Jenő
 Kende István
 10 Klics Albert
 Klösz György
 Kohányi Róbert
 Kölber Dezső
 Krucsay Ferencz
 15 Löwy Alfréd
 Marsovszky Kálmán
 Mihalik Dániel
 Muszély Gyula
 Br. Nyáry Albert
 20 Richter Aurél
 Scherling Antal
 Schiff Benő
 Sidlovics Kálmán
 Spitzer Hermann
 25 Stern Áron
 Szuk Endre
 Tegyey Lajos
 Thein Miksa
 Weisz Emil
 30 Wittich Károly

Összesen : a téli félévben 120, a nyári félévben 116 növendék.
 Ezek közül kimaradt a téli félévben : 6, meghalt : 1.

STATISZTIKAI ADATOK.

Az intézet növendékei közül volt:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Rajztanító és rajztanárjelölt	57	52
Műkedvelő és művésznövendék	45	45
Képesített rajztanító és rajztanár	1	2
Nő	17	17
Összesen	120	116

Korra nézve voltak:

	1-ső. félév:	2-ik félév:
16 és 18 év között	15	15
18 és 20 év között	34	31
20 éven felül	71	70
Összesen	120	116

Előkészültségi fokra nézve:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Érettségi vizsgálaton átesett	28	27
Előzetesen felsőbb körű tanulmányokat végzett	3	2
Előzetesen középtanodát látogattak	53	48
Előzetesen tanítóképezdét végeztek	7	8
Előzetesen alsóbb fokú iskolába jártak	26	28
Magánoktatásban részesült	3	3
Összesen	120	116

Vallásra nézve:

	1-ső félév:	2-ik félév:
Római katolikus	70	70
Helvét hitvallású	12	10
Ágostai hitvallású	13	11
Görög katolikus	1	1
Görög keleti hitvallású	2	2
Izraelita	22	22
Összesen	120	116

Anyanyelvre nézve:

	1-ső félév :	2-ik félév :
Magyar	110	108
Német	8	6
Román	1	1
Tót	1	1
Összesen	120	116

Állami rajztanár- és rajztanítójelölti ösztöndíjt élvezett	7
Kisebb államsegélyben részesült	13
Művészi ösztöndíjban részesült	6
Kiszolgáltatott ösztöndíjak és segélyek összege	6200 frt.

Ezenkívül az intézet női osztályának két növendékét Nsgos Brassai Sámuel nyug. egyet. tanár úr 500 illetve 400 forinttal segélyezte, továbbá a III. osztály egy növendéke a nagyváradi gör. kath. püspökségtől 250 frt ösztöndíjat, egy művésznövendék a szepesi egylettől 100 frtot, s egy másik művésznövendék a pesti izr. hitközségtől havi 4 frt, végül egy művésznövendék Veszprém vármegye közönségétől 50 frt segélyt élvezett.

Tandíjban befolyt az 1890—91-iki tanév

téli felében	897 frt 50 kr.
nyári felében	800 „ — „
Összesen	1697 frt 50 kr.

A tandíj alól fölmentettek:

a téli tanfélévben	34
a nyári tanfélévben	35

Ezenkívül a téli tanfélévben 4, a nyári tanfélévben pedig 2 növendéknek a tandíj fele része elengedett.

A múlt tanévi zárünnepély alkalmával jutalomdíjt nyertek és pedig:

az alakrajzolásból	6 növendék ;
az ékítményes rajzolás- és szemléleti látszattanból	5 „
az ékítményes rajzolásból	1 „
a mintázásból	3 „
a mértani szakokból	2 „

az iparművészeti rajz- és tervezésből	---	---	---	2	növendék ;
a festészeti gyakorló osztályból	---	---	---	1	«
a műtörténelemből	---	---	---	1	«
aquarellfestésből	---	---	---	1	«
látszattanból	---	---	---	4	«
A kiadott jutalomdíjak összege	---	---	---	300	frt.

Rajztanári és rajztanítói képesítő vizsgálatra jelentkezett az 1890—91. tanév alatt 23 jelölt. Vizsgálatra bocsáttatott 20.

Ezek közül felső fokú képesítést nyert --- 4 növendék,
névszerint :

Bakos Tibor,
 Baumgartl Boldizsár,
 Bosznai István és
 Kiss Lajos, mindannyian «elégséges» általános osztályzattal

Alsó fokú képesítést nyert --- 12 növendék,
névszerint :

Bencze József,
 Keleti Gábor,
 Komócsyné Rösner Adél,
 Mühlbeck Károly,
 Telkesy Valéria és
 Véber Ernő «jó»,
 Marlin Molly,
 Pásztor József,
 Rigó Mária,
 Seharscher Dániel,
 Stigliczy Jenő és
 Taksonyi József pedig «elégséges» általános osztályzattal

Két évre visszautasított	---	---	---	---	1 jelölt.
Egy «	«	---	---	---	4 «
Visszalépett	---	---	---	---	2 «

TUDNIVALOK A JÖVŐ TANÉVRE.

A beiratkozás az 1891—92-iki tanévre f. évi szeptember hó 9., 10. és 11-ik napján d. e. 9—12 óráig az intézet igazgatósága által fog eszközölni.

A félévi tandíj a beiratkozás alkalmával előzetesen lefizetendő. Ugyanekkor nyújtandók be a tandíj-elengedés iránt, vagyontalansági és tanbizonyítványokkal fölszerelt kérvények is.

Ujonnán belépő növendékek, valamint a vendéglátogatók az első félévi tandíj alól föl nem mentetnek.

A felvételi vizsgálatok (próbarajzok készítése) szeptember hó 12-én fognak megejtetni.

Budapest, 1891. június hóban.

Keleti Gusztáv

igazgató.

